

2. How the creative economy can help power development // <https://unctad.org/news/how-creative-economy-can-help-power-development>
3. Креативні індустрії: вплив на розвиток економіки України // <https://kse.ua/wp-content/uploads/2021/04/KSE-Trade-Kreativni-industriyi-Zvit.pdf>
4. Совместная деятельность в продолжение Международного года креативной экономики в целях устойчивого развития (2021 г.) // https://unesdoc.unesco.org/ark:/48223/pf0000379182_rus

УДК 130.2:[338.4:008-026.15(477)]

ІННОВАЦІЙНІ ЛАБОРАТОРІЇ ПРОГРАМИ ЄС «КРЕАТИВНА ЄВРОПА» ДЛЯ РОЗВИТКУ КРЕАТИВНИХ ІНДУСТРІЙ УКРАЇНИ: КУЛЬТУРОЛОГІЧНИЙ ДИСКУРС

Х. В. Плечан, кандидат наук з державного управління, доцент,
доцент Навчально-наукового інституту
Київський національний університет культури і мистецтв

Ключові слова: культура, креативні індустрії, культурний менеджер, креативність, інновації, конкурентоспроможність.

*«Світ змінює той, хто достатньо божевільний,
щоб вірити, що він на це здатний...»
Роб Сілтанен*

Культура завжди сприяла розвитку міжкультурного діалогу, кроскультурної взаємодії та реалізації креативних проєктів, створювала платформу для натхнення і реалізації творчих ідей, ставала джерелом формування української унікальності та автентичності. На цьому шляху саме через культуру відбувається становлення і розвиток креативних індустрій України у контексті європейської інтеграції та партнерської взаємодії державних інституцій – креативного простору – бізнесу – громадських організацій – міжнародних спільнот.

Пріоритетною для розвитку креативних індустрій в Україні є програма «Креативна Європа» (далі – Програма) як основна програма Європейської Комісії, що спрямована на зміцнення культурного різноманіття відповідно до потреб і викликів сфер культурних, креативних та аудіовізуальних індустрій. Відповідно основними завданнями є: захищати, розвивати та просувати європейське та мовне розмаїття, культурну спадщину, підвищувати рівень конкурентоспроможності культурного та креативного секторів. Водночас до пріоритетних завдань віднесемо такі, як: міжнародна мобільність, розширення аудиторії, нові бізнес-моделі, перехід до використання цифрових технологій, культурна спадщина, міжкультурний діалог, тренінги та освіта [2]. Оскільки чітко визначено розуміння, що культурні і креативні сектори відіграють провідну роль у безперервному розвитку суспільств, формують спільне відчуття європейської ідентичності, культури й цінностей.

Інноваційною та креативною нині є пропозиція від Бюро програми ЄС «Креативна Європа» щодо конкурсу «Інноваційні лабораторії» (Creative Innovation Lab). Проте, перш ніж розкрити основні тренди новації, зосередимо увагу на ретроспективному аналізі результатів діяльності до сьогоденного часу. Загалом в Україні Програма розпочала свою роботу з 1 січня 2016 року, після підписання у листопаді 2015 року Угоди між двома урядами (України та Європейської Комісії) про участь України у програмі «Креативна Європа». Відповідно було створено Національне бюро програми ЄС «Креативної Європи» в Україні, місією/візією якого є надання консультацій українським аплікантам під час процесу подачі грантової заявки. Виходячи з узагальненого поняття до пріоритетів віднесемо здійснення промоції програми на національному рівні в секторі культурних і креативних індустрій в Україні; надання безкоштовних консультацій, інформацію та технічну підтримку під час подання грантових заявок; організацію заходів, які сприяють обміну актуальною інформацією, нетворкінгу та пошуку партнерів між потенційними аплікантами програми; поширення інформації про можливості фінансування проєктів в інших країнах; сприяння поширенню та промоції успішних проєктів; співпрацю з іншими Бюро з метою пошуку партнерів та обміну найновішою актуальною інформацією Програми [1;2;3]. Програма тривала до 2020 року, вже в 2021 році було підписано нову програму на 2021-2027 роки.

Важливо, що мету Програми на 2021–2027 роки окреслено у тривимірному векторі, а саме: посилення мистецької та культурної співпраці на європейському рівні; заохочення співпраці організацій у напрямках інновацій, сталості та конкурентоспроможності; підтримка міжгалузевих інновацій та заходів зі співробітництва, а також різноманітного, незалежного та багатонаціонального медіа середовища/медіаграмотності, підтримуючи свободу художнього висловлювання, міжкультурний діалог та соціальну інтеграцію [4]. Цікаво, що у Програмі наголошується на таких пріоритетах Європейської комісії, як Зелений курс, інклюзивність та гендерний баланс. Підтримку креативним проєктам можливо отримати також і через здобуття премії за різними напрямками (див. рис.1.)

Рис.1. Премії ЄС, які фінансуються в межах програми «Креативна Європа» (сформовано на основі матеріалів джерел [1;4])

Виокремимо основні успішні культурно-креативні проєкти, реалізовані за підтримки команди Національного бюро програми ЄС «Креативна Європа» в Україні (див. табл.1)

Таблиця 1 – Ретроспективний аналіз основних успішних кейсів Програми «Креативна Європа» в Україні

Рік	Проєкт	Ініціатори	Мета проєкту
2017	Міжнародний проєкт «Colab quarter»	ГО «МістоДія»	Знайти нові шляхи для взаємодії з мешканцями міст та заохотити їх до горизонтальної моделі управління.
2017	Проєкт міжнародного культурного співробітництва «Polyphony»	«Музей Івана Гончара» та угорські, французькі партнери	Фіксація останньої живої пісенної традиції, впорядкування фольклорного архіву та інтеграція української культурної спадщини до сучасного світового контексту. Лауреати літературної премії ЄС (Prize for)
2017	Міжнародний проєкт «Територія натхнення»	ГО «Густань»	Залучення громад з маленьких міст до збереження та популяризації місцевої спадщини.
2017	Проєкт «Brave Kids»	ГО «Наші візії»	Через фестиваль обмін дітей (саме підлітків) із різних країн світу своїми надбаннями (танці, співи, кухня).
2017	Проєкт видавництва «Астролябія»	Видавництво «Астролябія»	Підготовка перекладів і видання класичної та сучасної європейської літератури в Україні. Лауреати напряду «Художні переклади»
2018	Мистецький проєкт «ПРОЯВЛЕННЯ : Жива спадщина / Переосмислення пам'яті»	Українська організація-партнер «Ізоляція. Платформа культурних ініціатив» та партнери з Чехії, Кіпру, Норвегії, Польщі, Латвії і Великої Британії	Перехід від спільного досвіду до індивідуальної творчості, оживлення спадщини та переосмислення теми пам'яті з допомогою мистецтва у процесі формування культурного взаєморозуміння та інтерпретації спадщини в різних регіонах Європи.
2019	«За спиною»: Роман про війну – без війни	Письменниця Гаська Шиян	Популяризація української літератури. Важливо! Перша українська письменниця, яку нагородили Літературною премією ЄС.

2019	Проект «European Design Upgrade: Transnational Capacity Building»	Українська організація-лідер Фонд Василя Хмельницького K.Fund та партнери з Бельгії, Фінляндії	Синергія дизайнерів, митців, ІЕ-фахівців, науковців та підприємців задля вирішення глобальних викликів через пошук рішень для бізнесу, культурних та креативних індустрій, а також місцевих спільнот на локальному рівні.
2019	Проект «Arts, Rediscovery, Traditions, Eclectic, Contemporary, Heritage»	Українська організація-партнер ГО «Архікідз» та партнери з Румунії, Іспанії, Албанії	Розвиток та популяризація європейської спадщини та культурного розмаїття через креативний підхід та співпрацю із використанням міжсекторального та інноваційного досвіду.
2019	Кінофестиваль «Молодість»	Українська організація-лідер ГО «Молодість»	Сприяння розвитку молодого професійного кіно.
2020	Проект «Face to Faith»	Українська організація-партнер Jam Factory Art Center та партнери з Німеччини, Фінляндії, Чехії, Італії, Польщі	Співпраця театрів та перформансів, щодо переконання що саме театральне мистецтво через діалог між різними європейськими культурами може сприяти діалогу про віру.
2020	Одеський Міжнародний Кінофестиваль (ОМКФ)	Українська організація-лідер ТОВ «Український кінофестиваль»	Популяризація якісного інтелектуального кіно, підтримка та розвиток кінематографа, проведення спеціалізованих освітніх програм для сценаристів, режисерів, продюсерів.
2020	Транснаціональний проект «ARTIFAKE: Art Invades Fakes»	Українська організація-лідер INERNEWS UKRAINE та партнери з Вірменії і Польщі	Промоція медіаграмотності та критичного мислення шляхом дослідження пропаганди через транснаціональне вуличне мистецтво
2022	Проект «Digital Transformation for Cultural Heritage Capacity Building in Lithuania, Poland and Ukraine»	ГО «Волинська фундація» та партнери з Греції, Польщі і Литви	Оцифрування матеріалів культурної спадщини за допомогою інноваційних 3D-технологій та доповненої реальності, таких як об'єкти та будівлі, пов'язані з історичною постаттю Вітовта Великого.

Сформовано автором на основі джерел [1;2; 3].

Зауважимо, що основним медіатором реалізації Програми є Міністерство культури та інформаційної політики України. Водночас пріоритетну роль у

реалізації програми «Креативної Європи» відіграють Український центр культурних досліджень, Український культурний фонд, Український інститут книги та Український інститут, що сприяють через можливості культурної дипломатії та міжнародної співпраці реалізації ініціатив в середовищі креативних індустрій.

Відповідно до викликів часу та умов сьогодення цікавою можливістю в межах програми «Креативна Європа» є оголошений конкурс «Інноваційних лабораторій», підпрограма «Міжсекторальна співпраця». Мета конкурсу полягає у заохоченні інноваційних підходів до створення контенту, доступу, розповсюдження та просування в культурних і креативних секторах, а також суміжних секторах, у тому числі з урахуванням цифрового переходу, що охоплює як ринковий, так і неринковий виміри [1]. Відповідно очікуваними результатами конкурсної пропозиції є можливість розвитку інноваційних креативних процесів; посилення видимості, доступності та розмаїття європейського контенту в цифрову епоху; покращення бізнес-моделей та використання даних; збільшення потенційної аудиторії європейського контенту в цифрову епоху; підтримка екологізації та циклічної економіки, включаючи інновації для сталого розвитку, інклюзії та добробуту відповідно до пріоритетів Нового європейського Баухаузу. Вважаємо вищезазначену можливість актуальною і доцільною в умовах сьогодення, оскільки це мотивація та заохочення до нових форм творчості, міжкультурного діалогу і взаємодії, розширення творчого потенціалу, з допомогою інноваційних технологій реалізації культурно-креативних проєктів, сприяння інноваційним міжсекторальним підходам та інструментам поширення, промоції, монетизації та розвитку секторів креативних індустрій України.

Як зазначено на офіційному сайті Креативна Європа України особливістю конкурсу інноваційних лабораторій для креативних індустрій є те, що заходи і проєкти мають бути спрямовані на підтримку проєктування, розробку та/або розповсюдження інноваційних інструментів, моделей або рішень що застосовуються в секторах креативних індустрій. Важливим також є спрямованість на забезпечення конкурентоспроможності, процесу екологізації, співпраці, поширення, видимості, доступності, різноманітності та/або підтримку аудиторії в різних секторах на основі міжсекторального підходу. Отже, це чудова можливість реалізувати проєкт, що забезпечить промоцію інновацій у створенні та розповсюдженні культурно-креативного контенту України. А найважливіше, це можливість відновлення і розвитку креативних індустрій під час і після російсько-української війни. З великою Перемогою українські митці і креатори ще з більшою силою, впевненістю, спроможністю і натхненням розвиватимуть українську культуру та креативні індустрії України у міжнародному просторі!

Резюмуючи зазначимо, що програма ЄС «Креативна Європа» відіграє вагомую роль у розвитку креативних індустрій України. Перш за все, надає можливість українським креативним інституціям приєднатися до європейських професійних мереж та формувати навички успішного функціонування в системі загальноєвропейського контексту, покращення культурно-креативної освіти та навичок, розширення аудиторії та ринків, заохочення інтернаціоналізації та співпраці. А також знаходити партнерів та реалізовувати різноманітні спільні міжнародні проєкти, що відкриває нові можливості відкриття потенціалу

українських креаторів, митців й культурних менеджерів та забезпечує інтеграційні аспекти євроінтеграції для українського суспільства.

Список використаних джерел

1. Креативна Європа України. Офіційний сайт. URL: <https://creativeeurope.in.ua> (дата звернення 15.03.2023).
2. Creative Europe. Official site. URL: <https://culture.ec.europa.eu> (дата звернення 15.03.2023).
3. New European Agenda for Culture. European Commission. Brussels, 22.5.2018. Culture & creativity. URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:52018IP0499&qid=1636311722734&from=EN> (дата звернення 15.03.2023).
4. The Creative Europe Programme (2021 to 2027). URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF> (дата звернення 15.03.2023).

УДК: 316.776-026.15

СУЧАСНІ КРЕАТИВНІ НАПРЯМИ В ІНФОРМАЦІЙНОМУ ЗАБЕЗПЕЧЕННІ СОЦІОКУЛЬТУРНОГО ПРОСТОРУ

С.В. Матяш, кандидат філософських наук

Ключові слова: блогінг, культурне поле, блогосера, креативні практики.

Функціонування інформаційного поля в сучасній культурі забезпечується принципово новими засобами масової комунікації ніж у попередні історичні періоди. Це стосується насамперед великих міських агломерацій – вузлових пунктів розвитку сучасних соціокультурних процесів.

Сучасне міське середовище достатньо перетворилося в позалокальну систему, в якій людина зорієнтована на своєрідне «культурне поле», «культурне напруження», що надає кожному індивіду стимул у досягненні вищого професійного й соціального потенціалу, саморозвитку, орієнтації на широку творчість і здобутки сучасного технічного прогресу. Це стосується насамперед інформаційного процесу.

Головні елементи креативних практик - блог, блогінг, блогосфера стрімко увірвались у наше життя, де без інтернету неможливо уявити наш сучасний культурно-інформаційний простір.

Змінюється сучасне спілкування, обмін інформацією між людьми. Воно набуває більш індивідуальний характер. А з ним змінюється і інформаційне поле, що функціонує в сучасній культурі.

Незвичне поєднання масової інформації, поширеної всесвітньо, та індивідуальна оцінка цієї соціально-культурної події є маловивченою, проте досить цікавою характеристикою сучасної інформаційної складової культурного середовища.

Людина доіндустріальної епохи сприймала світ і культуру через замкненість у просторі, обмеженість у часі. Зараз телевізійні новини відстають від інтернет-публікацій, проте це вже нікого не дивує.